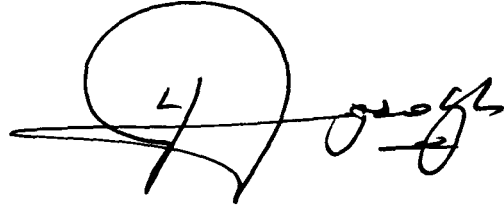

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de üretilen temel gıda ürünlerinin fiyatlarının sürekli artması ve dünya gıda fiyatlarına oranla neden yüksek olduğunun anlaşılması, üretim ve tüketim dengesinin kapsamlı bir şekilde incelenmesi, yerli üreticilerin korunması ve yerli üretimin artırılması için hangi adımların atılması gerektiği, ithalata duyulan ihtiyacın azaltılması için hangi politikaların hayata geçirilmesinin doğru olduğu, üretim planlamasının yapılarak fiyat istikrarının sağlanması için hangi önlemlerin alınması gerektiği konularında detaylı bir araştırma yapılmalıdır. Bu konularda TBMM çatısı altında bir komisyon kurularak bütün gelişmelerin değerlendirilmesi yerinde bir tercih olacaktır. Bu sebeple, Anayasanın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması konusunda gereğini arz ederim.

Yavuz AĞIRALTIÖĞLU
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

GENEL GEREKÇE

Türkiye'de, son yıllarda temel gıda ürünlerinde meydana gelen fiyat artışı tüketicilerin önemli ölçüde tepkisini çekmeye başladı. Yerli ürünlerin korumasına yönelik politikalar yerine üretim süreci tepeden tırnağa dışa bağımlı hale getirildi.

Tarım ve hayvancılık sektöründeki girdilere bakıldığında; mazot, elektrik, gübre, hayvan yemleri gibi ürünlerde bağımlılık oranı neredeyse %100'e ulaşmış durumda. Kur artışları sonucu ithal ürünler daha da pahalılaşırken, çiftçinin maliyeti de giderek arttı. Diğer yandan yüksek fiyatları düşürebilmek için daha fazla ürün ithal edilmesi yoluna gidildi.

Son olarak kuru soğan ve ardından domates konservesi, buğday, arpa, mısır, pirinç ve bakliyata ithalat kapısı açıldı.

Kuru soğan ithalatında yüzde 49,5 olan gümrük vergisi Şubat sonuna kadar sıfırlandı. Domates konservesi ithalatı için de 31 Mayıs'a kadar 25 bin ton sıfır gümrük vergili tarife kontenjanı tanındı. Toprak Mahsülleri Ofisi'ne (TMO) bu yıl 1 milyon ton buğday, 700 bin ton arpa, 700 bin ton mısır, 100 bin ton pirinç ve 100 bin ton bakliyat ithalatı yetkisi verildi.

Yerli üretimin karşısında sürekli artan ithalat ve kur farkları ile birlikte maliyetlerde meydana artışın kaçınılmaz sonucu olarak enflasyon yükseldi ve %20,35 oranla son 14 yılın en yüksek seviyesine ulaştı.

İthalat kotalarında sürekli yaşanan artışlar, iç piyasada fiyatların sürekli yükselmesinin önüne geçmek için gerekçe gösterildi. Ancak bu fiyat artışlarını kökten çözecek bir önlem olarak görülüyor. Geçen yıl enflasyon yüzde 20,3 artarken, gıda enflasyonunda artış yüzde 25,11 oldu. Fiyatı en çok artan ürünün yüzde 184 ile kuru soğan olduğu açıklandı. Kuru soğanın ardından yüzde 91 ile salça, yüzde 75 ile patates de fiyatı en çok artan ürünler oldu.

Peki, fiyatlar neden artıyor? Yapılan araştırmalar, sulama altyapı eksikliğinden kaynaklı olarak, 8,5 milyon hektarlık sulanabilir alanın 2,15 milyon hektarlık bölümünün sulanamadığını gösteriyor. Altyapı eksikliğine bağlı olarak yeterli sulama yapılamadığı için yağlı tohumlar üretim açığı veriyor ve ithal ediliyor. Sulamanın tamamlanamaması sonuncu 8 milyon hektar alan nadasa bırakılmak zorunda kalıyor.

Bunun yanında tarım arazilerindeki parsel sayıları bir hayli fazla. Türkiye'de ortalama tarım arazisi büyüklüğü 61 dekar iken Almanya'da 457, Amerika'da 1817, İngiltere'de 538, Fransa'da 521 dekar. Üstelik Türkiye'deki bu 61 dekar da ortalama 10 parçaya ayrılıyor. Bu nedenle de hem verim düşüyor hem de parseller ekilmemeye başlanıyor.

Ayrıca, ekonomik anlamda yaşanan örgütlenme eksikliği de ürün fiyatlarını olumsuz yönde etkiliyor. Yeterli sayıda Kooperatif olmadığı için çiftçi üretimini planlayamıyor, ürününü düzgün bir biçimde pazarlayamıyor, dolayısıyla da üretilen ürünlerde fiyat istikrarı sağlanamıyor.

Yine, Türkiye'nin ithalata bağımlı bir ülke haline getirilmesi ve temel gıda ürünlerinin birçoğunun ithalatında gümrük vergisinin neredeyse sıfır olması, bin bir güçlükle üretim yapmaya çalışan yerli üreticiyi rekabet edemez hale getiriyor. Uygulanan bu yanlış tarım politikaları yüzünden Türkiye'de 3 milyon 200 bin hektar arazi çiftçi tarafından ekilemiyor.

Üretici ile son nihai tüketici arasında bulunan komisyoncular da temel gıda ürünlerinin fiyatlarının artışında önemli bir yer işgal ediyor. Üreticilerin yeterli pazarlama ağlarının olmaması sonucu aracılar ve komisyoncular fiyatları artırıyor. İthal ürünlerle yeteri kadar rekabet edemeyen çiftçi kazancını bu aracı ve komisyoncularla paylaşmak zorunda kalıyor. Nihai tüketici de ürününü ortalama fiyatının üzerinde almış oluyor.

Hükümet yetkilileri de Belediyeler aracılığı ile Tanzim Satış Noktaları kurulacağını ve vatandaşların temel gıda maddelerine daha ucuz ulaşacaklarını söylüyor. Ancak, sorunları temelden çözmeden atılan bu tür adımlar geçicidir ve amaca yönelik olmayacaktır.

Yukarıda belirtilen gerekçeler ve bunlara ilave edilebilecek birçok gerekçeden yola çıkarak Türkiye’de meydana gelen üretim ve tüketim dengesinin kapsamlı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Yerli üreticilerin korunması ve yerli üretimin artırılması için hangi adımların atılması gerektiği, ithalata duyulan ihtiyacın azaltılması için hangi politikaların hayata geçirilmesi gerektiği, üretim planlamasının yapılan fiyat istikrarının sağlanması için hangi önlemlerin alınması gerektiği konularında detaylı bir araştırma yapılması gerekmektedir. Bu sebeple, TBMM çatısı altında bir komisyon kurularak bütün gelişmeler değerlendirilmesi ve bu gelişmeler ışığında bir neden sonuç ilişkisi kurulması zaruridir.